

6360 SAYILI KANUN¹

Sonrası Büyükşehirler Üzerine Bir Değerlendirme

Namık DEMİR
Müşteriler Yardımcısı

Mehmet KOCA
AREM

Bu çalışmada 2012 yılının Aralık ayında yürürlüğe konulan ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu başta olmak üzere birçok kanunda değişiklik yapan 6360 sayılı Kanun üzerinde eleştirel bir değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır.

GİRİŞ

1 950 yılı sonrası başlayan iç göç olgusuyla birlikte günümüzde Türkiye’de kentleşme oranı sürekli artış eğiliminde olmuştur. 1960 yılında %32 olan kentli nüfus oranı, 1980 yılında % 44'lere, 2010 yılında ise % 77'ye ulaşmış bulunmaktadır (Karasu, 2013: 3). Görüldüğü üzere son 50 yıl içerisinde kentli nüfusun oranı neredeyse 2,5 kat artmış, bu durum ise büyüyen kentlerin yönetiminde yeni yaklaşımların hayata geçirilmesini zorunlu kılmıştır.

Gerek dünyada, gerekse Türkiye’de büyük kentlerin nasıl bir modelle yönetileceğine ilişkin araştırmalar, modeller, uygulamalar ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalarda büyükş-

¹ Ordu İl Belediyesi’ni büyükşehir belediyesi yapan 6447 sayılı kanun ile 6330 sayılı Kanun’un adı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun olarak değiştirilmiştir.

hirlerin nasıl yönetilmesi gerektiğine ilişkin düşünceler, hangi ölçekte hizmetlerin etkin ve verimli sunulacağı ile hangi ölçekte yerel demokrasinin daha fazla yürüyeceği üzerinden yürütülmektedir (İzci ve Turan, 2013: 117).

Bu kapsamda 2012 yılının Aralık ayında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun 14 ilde yeni büyükşehir belediyesi kurulması, bütün büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırı olması, 30 ilde il özel idarelerinin kaldırılması, yeni ilçelerin kurulması ve büyükşehirlerdeki bütün ilçe belediyelerinin sınırlarının mülki sınır olması, 30 ildeki bütün belde belediyelerinin kaldırılması ve bunların bir belediyenin mahallesine dönüştürülmesi, büyükşehir belediyesi olan 30 ildeki köy yönetimlerinin kaldırılması ve bunların mahalleye dönüştürülmesi, büyükşehir belediyeleri dışındaki illerde nüfusu 2.000'den az olan belde belediyelerinin köye dönüştürülmesi, il özel idaresi kaldırılan 30 ilde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının kurulması ve merkezi yönetim paylarının yeniden düzenlenmesi gibi yenilikler getirmiş olmasına rağmen anayasaya uygunluğu, hizmetlerin nasıl ulaştırılacağı, kırsal kesim üzerindeki ekonomik ve sosyolojik maliyetleri gibi birçok konuda eleştiriye tabi tutulmuştur.

Bu çalışmada 2012 yılının Aralık ayında yürürlüğe konulan ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu başta olmak üzere birçok kanunda değişiklik yapan 6360 sayılı Kanun üzerinde eleştirel bir değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır.

1. 6360 Sayılı Kanunun Getirdikleri

12 Kasım 2012 tarihinde kabul edilen 6360 sayılı Kanun yalnızca büyükşehir belediyeleri yapısında

değişikliklere neden olmamış aynı zamanda Türkiye genelinde tüm yerel yönetim birimleri üzerinde de etkileri olmuştur. Bu kanun ile birlikte Türkiye'de 30 ilde büyükşehir belediye sınırı il mülki sınırları yapılarak il özel idareleri kaldırılmış, geriye kalan 51 ilde ise eski sistemde devam edilerek yerel yönetimlerde ikili bir yönetim sistemine geçilmiştir.

6360 sayılı Kanuna göre büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiş olup, bu Kanunla toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyelerinin kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebileceği hükme bağlanmıştır.

6360 sayılı Kanunun genel gerekçesine bakıldığında, bu Kanunun; küreselleşme ile birlikte yönetim paradigmasının değişmesi ve bu durumun beraberinde yeni değerleri ortaya çıkarması, etkin, etkili, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, saydam ve olabildiğince yerel bir yönetim anlayışının pek çok gelişmiş ülkedeki kamu yönetimi reformları için temel ilke ve değerler olarak ön plana çıkması, bu ilke ve değerlerin bir yandan vatandaşlar için hizmet kalitesini geliştirerek vatandaş memnuniyetini arttırması, diğer yandan da vatandaşların kamu yönetimine daha

fazla katılımını sağlamayı öngörmesi, ayrıca yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülki sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapılarının varlığına ihtiyaç duyulması gibi sebeplerden ötürü yürürlüğe konulduğu görülmektedir (TBMM, 2012: 6-7).

Büyükşehirlerin yönetiminin nasıl olması gerektiği üzerinde başlayan tartışmaların, kentsel alanlarla yönetsel sorumluluk alanlarının birbiri ile örtüşmesi üzerinden devam etmesi ile birlikte Türkiye'de de 2012 yılı itibarıyla 6360 sayılı yasa yürürlüğe konulmuştur. 6360 sayılı Kanun yerel yönetimlerde yeni bir yönetim sistemi getiren; planlama ve koordinasyonun sağlanamaması, ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması, sanayileşme, ulaşım ve çevre gibi artan sorunların küçük ölçekli mahalli idarelerce çözülmesinin zorluğu, kaynak israfının önlenerek etkin ve yerinde kullanımın sağlanması, kamu hizmetlerinin etkin, verimli ve yerinde kullanımının sağlanması, kamu hizmetlerinin sunumunda koordinasyon eksikliği sorunlarının ortaya çıkması, optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapılarının varlığına ihtiyaç duyulması, küçük ölçekli belediye ve köylerin neden oldukları çevre, ulaşım ve benzer sorunların çözümünde kendi başlarına yeterince verimli olamamaları ve yetersiz mali kaynakların olması gibi sorunlara çözüm üretmeyi hedeflemektedir.

Ayrıca 6360 sayılı Kanun ile il sınırında hizmet üretecek olan büyükşehir belediye modelinin;

1. Geniş ölçekte hizmet üreten yerel yönetim birimlerinin gelişmiş teknolojilerle donatılabilmesi,
2. Geniş ölçeklerde hizmet üretecek bu yönetimlerde nitelikli teknik personel istihdam edi-

lebilmesi ve bunun sonucunda iş gücünün uzmanlaşacağından verimlilik artışının sağlanması,

3. Merkezden gönderilecek kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması,
4. İl sınırları içinde bütünleştirilmiş yerel yönetim birimleri arasında kaynakların etkin kullanımının sağlanması,
5. Sahip olunacak imkânlar açısından daha adil bir yapının ortaya çıkarılması,
6. İmar, planlama, ulaşım, itfaiye geniş bir çerçevede eşgüdüm ve bütünlük içinde yürütülmesi gereken mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin sunumunda etkinlik sağlanması,
7. Düzenleyici üst imar planları kapsamında il çapında uyumlu imar uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi gibi pozitif gelişmeleri ortaya çıkarabileceği beklenmektedir.

6360 sayılı Kanunun yerel yönetimlerin yapısında meydana getirdiği en önemli değişiklikleri ise;

1. 14 İlde yeni büyükşehir belediyesi kurulması,
2. Bütün büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırı olması,
3. Büyük şehir belediyesi olan 30 ilde il özel idarelerinin kaldırılması,
4. Yeni ilçelerin kurulması ve büyükşehirlerdeki bütün ilçe belediyelerinin sınırlarının mülki sınır olması,
5. 30 ildeki bütün belde belediyelerinin kaldırılması ve bunların bir belediyenin mahallesine dönüştürülmesi,
6. Büyükşehir belediyesi olan 30 ildeki köy yönetimlerinin kaldırılması ve bunların mahalleye dönüştürülmesi,

7. Büyükşehir belediyeleri dışındaki illerde nüfusu 2.000'den az olan belde belediyelerinin köye dönüştürülmesi,
8. İl özel idaresi kaldırılan 30 ilde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının kurulması ve merkezi yönetim paylarının yeniden düzenlenmesi olarak saymak mümkündür (Çelikyay, 2014: 11-12).

Yukarıda değinildiği üzere 6360 sayılı Kanuna göre büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiş olup, bu Kanunla toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyelerinin kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebileceği hükme bağlanmıştır. 6360 sayılı Kanunla, 5216 sayılı Kanunun değışmeden önceki hükümlerine göre büyükşehir belediyesi olmak için gerekli olan şartlar esnetilmiş ve sadece nüfus ölçütü konulmuştur.

Ayrıca 6360 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyesi olan 30 ildeki il özel idareleri, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri sona erdirilmiş, belde belediyeleri ve köyler bağlı bulundukları ilçenin birer mahallesine dönüştürülmüştür. Bu Kanun ile büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki 16.561 köy, 1.635 belde ve 30 il özel idaresinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır (Adıgüzel, 2012: 160-162).

Son olarak Kanunun merkezi yönetim paylarının yeniden dağıtımına ilişkin düzenlemelerine bakacak olursak, 6360 sayılı Kanun ile 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'da yapılan değışikliklerle genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının % 2,85'i büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılırken bu Oran % 1,5'e çekilmiş, % 2,5'i bü-

yükşehir ilçe belediyelerine ayrılırken bu oran % 4,5'e çıkarılmış (% 10 yüz ölçümü, % 90 nüfus), il özel idarelerine ayrılan pay ise % 0,5'e düşürülmüştür. Büyükşehir belediye sınırları içindeki genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamından büyükşehir belediyelerine ayrılan pay ise % 5'ten % 6'ya çıkarılmıştır (Zengin, 2014: 104).

2. 6360 Sayılı Kanuna Yönelik Eleştiriler

12 Kasım 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanuna getirilen eleştirileri genel olarak ölçek düzenlemesi, anayasaya ve demokratik ilkelere uygunluk ve yerel seçimlere etkileri bakımından sınıflandırmak mümkündür. Çalışmanın bu kısmında Anayasa Mahkemesi'nin 12.09.2013 tarihli ve 2013/19 esas numaralı kararına göre Kanunun Anayasa'ya uygunluğu yönünden yapılan tartışmalara yer verilmeyecektir.

6360 sayılı Kanuna yönelik getirilen ilk eleştiri konusunun ölçek boyutuyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür. 6360 sayılı kanunla getirilen yeni düzenlemelerle birlikte hizmet alanı il mülki sınırlarına genişlemekte bu nedenden ötürü de büyükşehir belediyelerinin hizmet yükü oldukça artmaktadır (Karasu, 2013:7). Büyükşehir merkezine uzak olan yerleşim yerlerine etkin ve verimli hizmet götürülmesi noktasında sıkıntıların yaşanılması kaçınılmazdır. Ayrıca bu Kanunla imar ve planlama düzeninde de önemli değışiklikler getirildiğinden imar planları ile uygulama ve denetim araçlarının kullanılması bakımından coğrafi uzaklıklar hizmetlerin etkin ve verimli sunulmasını olumsuz etkileyecektir (Adıgüzel, 2012: 168).

6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte yerel demokrasi ve halkın katılımı noktalarında da sıkıntılar yaşanacaktır. Kanun ile yerel halka sorulmadan çok sayıda belde ve köy kapatılmıştır. Bu durum çekince konulmayan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 5. Maddesi olan "Yerel yönetimlerin sınırlarında, mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara önceden danışılmadan değişiklik yapılamaz." hükmüne aykırıdır. Ayrıca Kanun getirdiği temsiliyet yapısı açısından da sorunlar taşımaktadır. Belde ve köylerin kapatılmasıyla buraların sakinlerinin kendilerinin oluşumuna karar verdikleri organlarında bir hükmü kalmamıştır. Böylece eskiden kendi mahallinde çözülebilecek sorunlar kilometrelerce uzaklıktaki büyükşehir merkezine taşınmıştır. Bununla birlikte kent merkezinden uzakta yaşayan, merkezle çok fazla ilişki içinde yaşamayan kırsal kesim sakinlerinin büyükşehir karar organlarının oluşumunu ve temsiliyetini belirleyecek olması da başka bir çelişkiyi oluşturmaktadır.

Büyükşehir belediyesinin mesafece uzakta olan ve sosyo-ekonomik açıdan ilişkisiz veya çok az ilişkisi olduğu yerlere hizmet götüreceğini söylemek hizmetlerde halka yakınlık ilkesiyle de çelişmektedir (Zengin, 2014: 111-112).

Yasa kapsamında 30 ildeki il özel idarelerinin kaldırılmasıyla Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Bu durum mülki idare amirleri ile belediyeler arasında çatışmaların çıkması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu Kanun ile birlikte büyükşehir belediyeleri yatırımında bulunacak ancak bunun sevk ve idaresinden mülki idare amirleri sorumlu olacaktır (Adıgüzel, 2012: 172-173).

Ayrıca İl Özel İdarelerinin kaldırılmasıyla kırsal alandaki tarım, bayındırlık, bakım, onarım, enerji nakil hattı yapımı gibi hizmetlerin büyükşehir belediyeleri tarafından nasıl yapılacağı ortada kalan diğer bir sorundur. Bununla birlikte İl Özel İdareleri hizmet odaklı bir yönetim anlayışına sahipken, belediyelerin oy odaklı yaklaşımlarının farklı hizmet kalitesi ve vatandaş memnuniyeti bakımından da bazı sorunlar çıkaracağı değerlendirilmektedir.

Belediyecilik uygulaması geniş kırsal alanlara hizmet götürmeye çok uygun değildir ve yerel yönetim uygulamalarının dünyadaki gelişim ve pratiğine göz atıldığında kırsal alanları bünyesine alan bir belediyecilik anlayışı ve uygulamasının neredeyse hiç gelişemediği görülmektedir.

Kanun ile birlikte köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması da başka sorunları beraberinde getirecektir. Tarımsal üretimin zarar görmesi ve üretim kapasitesinin düşmesi bu sorunların başında gelmektedir. Ayrıca orman köylerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması da her ne kadar kanuni yetkilerinin devam

edeceği söylene de sorunlara yol açacaktır (Zengin, 2014: 113-114). Bu kapsamda orman köylerine ilişkin hukuki davalarda ilgili belediyenin bu konuyu ne kadar takip edebileceği şüpheli görülmektedir.

Kanunun yasalaşması ile birlikte kırsal alanlarda büyükşehir belediye sınırlarına dâhil edilen köylerde yaşayanlar her ne kadar 5 yıl boyunca Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi, harç ve katılım paylarından muaf tutulsalar da 5 yıl sonra bu durum kırsal alandaki yaşamı oldukça olumsuz etkileyecek ve zaten kırsal alanda kronikleşmiş olan yoksulluğun daha da derinleşmesine ve kırdan kente göçün artması ile birlikte tarımsal üretimin azalmasına da neden olabilecektir. Ayrıca büyükşehir belediye sınırlarına dâhil edilen köylerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretlerde kırsal kesimlerde yaşayanlar için ek bir maliyet oluşturacaktır (Adıgüzel, 2012: 173).

Köylerin mahalleye dönüştürülmesiyle birlikte köylerde yapılacak olan ahır, garaj, samanlık, su deposu gibi yapılar için köylülerin çeşitli resim ve harçları ödemeleri gerekecek, bu durum zaten imkânları kısıtlı olan köylülerin yaşam şartlarını daha da zorlaştıracaktır. Ayrıca TCK'nın 184. maddesi köyler içinde geçerli olacak ve köylerde yapılan yapılar daha önce imar suçu kapsamında değilken, köylerin mahalleye dönüştürülmesi ile birlikte yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi almak zorun hale geleceğinden aksi durumlarda kişiler bu suçtan yargılanabilecektir (Karasu, 2013: 15).

Kanun ile birlikte büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilir hükmü getirilmiştir.

Kentsel alanlarda hizmet yürütmede daha etkin olan büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin tarım ve hayvancılıkla ilgili konulardaki tecrübe eksikliği düşünüldüğünde, bu hizmetleri etkin ve verimli bir şekilde nasıl yerine getireceği tartışmalıdır.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi olan illerde mülki sınır büyükşehir belediyesi sınırı olmasıyla bu illerde yapılacak olan yerel seçimlerde ilin tüm seçmenleri oy kullanacak, bu ise yerelde siyasi dengelerin değişmesine neden olabilecektir. Özellikle kritik illerde bu durumun bazı sakıncalar doğurabileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda bazı illerdeki büyükşehir belediye başkanlarının mülki idare amirleri ile yetki konularında anlaşmazlığa düşme ihtimalleri yüksek görülmektedir.

Bununla birlikte büyükşehir belediye başkanı ile büyükşehir ilçe belediye başkanlarının ayrı siyasi partilerden olması durumunda büyükşehir belediyesinin görevleri göz önüne alındığında bazı tıkanmaların yaşanma olasılığı bulunmaktadır.

6360 sayılı Kanuna getirilebilecek diğer bir eleştiride kamu tüzel kişilikleri kaldıran belediye ve köylerin tüm hakları ile birlikte büyükşehir belediyelerine devri konusunda yaşanacak sorunlarla ilgilidir. 5747 sayılı Kanunla getirilen devir ve tasfiye komisyonlarında yaşanan sıkıntılar hatırlandığında il genelinde bu konuda daha fazla sıkıntı yaşanacağı aşikârdır.

Son olarak Kanuna getirilebilecek diğer bir eleştiri de, sosyolojik olarak hiçbir altyapı çalışması yapılmadan köylüler kentli statüsüne sokulmuş ve kir-kent ayrımı ortadan kaldırılmıştır.

SONUÇ

12 Kasım 2012 tarihinde kabul edilen bu yasa ile birlikte Türkiye nüfusunun yaklaşık % 77'si ve yüzölçümünün %51'i bu yasa ile yönetilmeye başlamıştır (Çelikyay, 2014: 21). Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının genişletilmesi temelinde ortaya konan yerel yönetim stratejisinin sonuçlarına yönelik yeterli araştırma, inceleme ve etki analizi yapılmadan 6360 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuştur.

Esasında belediyeçilik uygulaması geniş kırsal alanlara hizmet götürmeye çok uygun değildir ve yerel yönetim uygulamalarının dünyadaki gelişim ve pratiğine göz atıldığında kırsal alanları bünyesine alan bir belediyeçilik anlayışı ve uygulamasının neredeyse hiç gelişmediği görülmektedir.

6360 sayılı Kanun ile il sisteminde çok köklü ve kapsamlı değişiklikler getirilmiştir. Kanunun getirdiği hükümlerle özellikle büyükşehirlerde il idaresi sistemini aşındırma olasılığı bulunmaktadır ve bu durum ülkemizde geleneksel ve benimsenmiş bir yönetim şekli olan il idare sisteminde gediklere yol açarak kamu düzeninin sağlanmasında güçlükler sebebiyet verebilecektir. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırına genişletilmesiyle kamusal alanda bölgesel yönetimler oluşturulacak gibi bir algı da meydana gelmiştir. İl sınırları ile örtüştürülen büyükşehirlerde yetkiler güçlü belediye başkanı yapısı ile birleşince siyasi olarak karşı konulamaz güç odakları oluşması da ihtimaller dâhilindedir (Bursa Yerel Yönetim, 2013).

Son olarak 6360 sayılı yasa ile Türkiye'nin yerel yönetim yapısında ikili bir sisteme geçiş yapılmıştır. 30 ilde il genelinde büyükşehir belediyeleri sorumlu iken, geriye kalan

51 ilde; belediyeler, il özel idareleri ve köylerin görev ve sorumlulukları devam ettirilmiştir. Bu durumun hizmete ulaşma, hizmet sunumu ve bunlardan etkili ve verimli bir şekilde yararlanma noktalarında genellik ve eşitlik ilkelerine aykırılık oluşturduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş. (2012) "6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme", *Toplum ve Demokrasi*, 2012, Yıl 6, Sayı 13-14.
- Bursa Yerel Yönetim (2013) "Büyükşehir Belediye Yasası'nın Analizi", <http://www.bursayerelyonetim.com/index.php/yeni-buyuksehir-belediye-yasasinin-analizi/> (27.11.2015).
- Çelikyay, H. (2014) *Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası*, SETA Analiz, Temmuz 2014 Sayı 1.
- İzci, F. ve M. Turan (2013) "Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2013, C.18, S.1.
- Karasu, M. A. (2013) "6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri –Şanlıurfa Örneği", *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt:15 Sayı:1, Ankara 2013.
- TBMM (2012) *Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Bazı Milletvekillerin Benzer Mahiyetteki Kanun Teklifleri ile İçişleri Komisyonu Raporu*, 2012, Yasama Dönemi:24, Yasama Yılı:3, Sıra Sayısı 338
- Zengin, O. (2014) "Büyükşehir Belediyesi Sistemin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2.